

Ježíšovi přátelé

Základ kázání: Jan 15, 13-15

Čtení: Jan 14, 1-15

Písňe: 25, 470, 248, 452

Když Pán Ježíš oslovuje učedníky jako své přátele, je to dost nezvyklé oslovení. To neznamena, že by se tím vymezoval vůči ostatním. Ano, říká to těmto svým Dvanácti, ale nelze to chápat tak, jako by mu ti ostatní byli cizí nebo lhostejní, jako by mu na nich nezáleželo, nebo dokonce jako by byli jeho nepřáteli. Ježíšovy příběhy jasně dokládají, jaký byl jeho vztah ke všem lidem, jak k nim přistupoval, jak se jich ujímal apod. Však mu to také vytýkali, že se stýká i s nejhorsími hříšníky, že je přítelem celníků - kolaborantů a hříšníků - nevěstek (Mt 11, 19; L 7, 34), a to je dostatečné svědectví, že se nikomu nevyhýbal, ale že byl vstřícný a laskavý vůči všem.

Není to ovšem jeho běžné oslovení. Všimněme si, kdy to říká: Blíží se závěr jeho pozemského života a on připravuje učedníky na to, jak to bude dál. Čemu jde vstříc on sám a jak to bude s nimi. Co od nich čeká. A právě přitom je třikrát nazve svými přáteli a vždycky k tomu připojí, proč volí právě toto oslovení, a v jakém smyslu jsou jeho přáteli.

Nejprve řekne: Jste moji přátelé, nejste moji služebníci. Nejste moji podřízení, kteří jsou povinni poslušností svému pánu, kteří musí poslouchat a plnit jeho příkazy za všech okolností, ať se stane cokoli. A když mne teď čekají těžké chvíle, že vy jako moji služebníci musíte do toho jít se mnou. Já vás mám jako své přátele.

Proč vás tak nazývám? Ne na základě toho, jak se projevujete, že jste se osvědčili. Že z vlastní vůle tvoříte můj doprovod, že ve vás mohu mít bezpečné zázemí pro svoji činnost; že se na vás mohu spolehnout; že jste mne neopustili, i když mnozí ode mne

odešli. Nazývám vás přáteli ne proto, že si to zasloužíte - tím, jak se ke mně chováte. Jste mými přáteli, protože já vás za své přátele považuji. Já jsem se tak rozhodl, já jsem vás svými přáteli učinil a nazval.

A hned připojí, proč tomu tak je, v čem se jeho přátelství projevuje, nebo ještě lépe, na čem je toto přátelství založeno: „Vás jsem nazval přáteli, protože vám jsem dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ To neznamena jenom, že před vámi nemám žádné tajnosti. Že není nic, co bych si nechával jen pro sebe, nebo že nic nedělám za vašimi zády. Vám jako svým přátelům jsem pověděl všechno, a v první řadě to nejdůležitější: kdo jsem, proč jsem přišel, proč mne nebeský Otec poslal na svět, v čem spočívá mé dílo, jak skrze mne přichází na svět spása.

Tady můžeme myslet na všechny výrazné Ježíšovy výroky, které známe, jak je zachytil právě evangelista Jan: Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. Bůh neposlal svého Syna, aby odsoudil svět, ale aby skrze něho byl svět spasen. A on přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo. Kdo věří v něho, má život věčný. - O to jde, to je to hlavní v jeho činnosti, to je společným jmenovatelem všeho jeho počínání (nad kterým lidé tak často kroutili hlavou a proč ho nakonec nepřijali).

Toto všechno od něho slyšeli v první řadě jeho učedníci. Ne že by vždycky všemu rozuměli, mnohemu se divili, také ne vždycky s Ježíšem souhlasili. Kolik tu bylo námitek i z jejich strany. Ale v tom hlavním ho přece přijali, uvěřili v něho, jsou mu blízcí a nemění svůj názor ani teď, kdy přicházejí jeho poslední hodiny. Vám jako svým přátelům jsem dal poznat, že to všechno, co mne nyní čeká, je vůle mého nebeského Otce. Takový je Boží plán na záchranu člověka a spásu světa. Vás jsem to učil, vy jste to ode mne slyšeli, a v tom jste mými přáteli.

Náznak něčeho podobného je ve Starém Zákoně, ve vyprávění o praotci Abrahamovi: Když mu Hospodin dá poznat svůj záměr, který má s ním a s jeho potomky, tak to tento praotec Božího lidu

přijme a zařídí podle toho všechn svůj další život, i když to pro něho zdaleka nebude snadné, a ani si to nedovede představit. Později v Bibli to bude ohodnoceno slovy, že „Abraham uvěřil Bohu a bylo mu to počítáno za spravedlnost a byl nazván přítelem Božím“. (Jk 2, 23 podle Iz 41, 8) Podobně je to i o Mojžíšovi (Ex 33, 11).

A to je teď ta úžasná věc, že u Abrahama nebo u Dvanácti apoštolů to nekončí. Co řekl Ježíš svým Dvanácti, to platí stejně i pro nás. Jestliže přijímáme toto základní evangelium, přijímáme-li Pána Ježíše Krista jako toho, jenž uskutečňuje Boží plány, pak toto velké a vzácné oslovení smíme vztáhnout i na sebe. Stejným směrem vede Pán Ježíš i nás, když nám dává poznat své Slovo a své záměry s námi. Nebo když nám vkládá do úst modlitbu, ve které všemohoucího Ba, jenž je svrchovaným Pánem všeho, smíme nazývat svým Otcem. Při čemž ten původní aramejský výraz neznamená sice zrovna „tatínku“, ale zdaleka není jen vyjádřením oficiální autority (což bylo ve starověku zcela samozřejmé) a je v něm silně zdůrazněn právě ten osobní vztah.

Ale v textu jsou ještě další dvě věty o přátelství, které by neměly být vynechány. První naznačuje, že přátelství není samozřejmost, že to také není laciná záležitost, ale že to může být i věc dost náročná. Prostě že od přítele se také něco očekává. „Vy jste moji přátelé, činite-li to, co vám přikazuji.“ Vy své přátelství projevíte tím, když mně budete věrni, když budete žít podle mé vůle.

To neznamená, že by se z toho mělo stroze vyvodit: A když nečiníte, co od vás očekávám, tak moji přátelé nejste, tak se už za mé přátele nemůžete počítat. K takovým já se neznám, takové že jsem odepsal. Je chyba, když se z různých biblických vyjádření vyvozují takové rychlé „logické“ závěry ve stylu „to znamená, že...“ Takové zkratkovité závěry nelze k biblickému textu a k Ježíšovým slovům přidávat. Ani v tomto případě. To, jak to tady náš Pán říká, to není výstraha. Jistě, tak se to říká mezi lidmi: Jestli to a to pro mne neuděláš, tak jsi u mne odepsaný, tak nejsi

můj přítel. To by bylo proti všemu, co víme o Pánu Ježíši Kristu a jak důležité místo zaujímá v jeho vztazích k lidem jeho milosrdenství, jeho náklonnost k nám.

Na druhé straně však nelze tato jeho slova zlehčovat. Kristus nám tady skutečně klade na srdce, abychom si počínali jako jeho přátelé. Abychom žili podle jeho vůle. Po celý život, v každé chvíli, za všech okolností. Ve všech oblastech života. Aby se to projevovalo i v našich vztazích. Nejen kvůli nám samým (aby měl náš život patřičnou úroveň), ale i kvůli němu! Jestli na svého přítele neberu ohled a jednám-li sobecky, copak si v té chvíli neuvědomuji, jak ho tím zarmucuji, jakou bolest mu působím? (A jak velice by sebemenší zrada mého přítele trápila.) Jestli mé jednání druhého člověka potěší nebo zarmoutí, to není malý argument ani ve vztazích mezi lidmi.

Tím spíše to platí o našem vztahu ke Kristu. Právě proto je v Bibli (už ve Starém Zákoně, a samozřejmě v celém příběhu Pána Ježíše) tolik zdůrazněn osobní vztah mezi Bohem a člověkem, mezi Kristem a námi. V tomto smyslu je ten výraz „přátelství“ velmi obohacující. Když v tomto duchu smíme křesťanství (svoji víru a zbožnost) chápat.

A je tu ještě další věta, která rozvíjí naše téma zas jiným směrem: „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.“ Ano, to je největší projev skutečného přátelství. Něco takového se ovšem stává v situacích zcela mimořádných, ve chvílích naprosto výjimečných. Ale dochází k tomu, i v lidské společnosti. Přesně to se stane u Pána Ježíše Krista. Když nastanou poslední hodiny jeho pozemského života, když přijde jeho utrpení a smrt na kříži. V tu chvíli to bude platit doslova. Že položí život za své přátele. Protože jeho smrt na kříži není jen důsledkem jeho vlastní dosavadní činnosti. On to všecko podstoupí kvůli nám lidem, jako oběť za naše viny. Jako „Beránek Boží, který snímá hřích světa“. (J 1, 36) Těmito slovy vystihuje vrchol Ježíšova spasitelného díla čtvrtý evangelista. Takové je jeho přátelství: položí život za své přátele, za nás.

Je ovšem pravděpodobné, že tu Pán Ježíš nemyslí jen na sebe, ale i na všechny, kteří jako jeho přátele budou muset jít podobnou cestou. Čtvrtý evangelista psal svůj spis v době, kdy církev měla za sebou už dvojí těžké pronásledování, nejprve v 60. letech za císaře Nerona, pak v 90. letech za Domitiana. Tehdy ta slova platila doslova i o všech, kteří věrnost, a tedy přátelství ke Kristu potvrdili mučednickou smrtí. Tak i v tomto rozhovoru Ježíš učedníky připravuje, že jejich cesta nebude snadná.

K tomu můžeme připojit i jiný Ježíšův výrok, ve kterém povzbuzuje učedníky k věrnosti a který zaznamenal evangelista Lukáš: „Pravím vám to jako svým přátelům: Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale víc už vám udělat nemohou.“ (L 12, 4) To platí stále, a také u nás, třebaže zdejší občasné nepřijemnosti kvůli víře se nedají srovnat s tím, co museli snášet křesťané tehdy. Nicméně to základní trvá, a tak to náš Pán říká i nám: „Nebojte se být mými přáteli!“ To je věta, kterou bychom si měli pamatovat.

Závěrem: Je dobře vědět, že náš náboženský život má i tuto stránku. Není tu jenom autorita a poslušnost, ale i přátelství. Pro náš vztah k Bohu a Boží vztah k nám je to slovo skutečně nezvyklé. Ale platí to. Co tady Ježíš říká Dvanácti, to si můžeme přivlastnit i my. Jistě, jsme všelijací - ale přátelství trvá, a platí. Na tom smíme stavět. V této jistotě smíme a máme žít.